

Høringsuttalelse til NOU 2012:15 Politikk for likestilling

Høgskolen i Sør-Trøndelag januar 2013

(HiST)

1 Bakgrunn for brevet

Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST) viser til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets brev av 12.oktober 2012 om NOU 2012:15 Politikk for likestilling hvor HiST blir invitert til å delta i en høring.

1.1 Hovedkonklusjon fra HiST

HiST er enig i utvalgets vektlegging av utdanning som arena for å bekjempe kjønnsstereotypier og påvirke yrkesvalg forutsatt at en starter alt i *den tidlige «sosialiseringen» i hjemmet¹, førskolen, barne- og ungdomskolen. Erfaring har vist at omfattende tiltak må til for å fjerne etablert praksis som hindrer en ønsket likestilling, vi er kjent med at «gammel vane vond å venne» og at «tidlig krøkes.....»OSV.*

HiST mener også det er nødvendig å se myndighetens **strategi** i likestillingsarbeidet som en forutsetning for gjennomføringen av **likestillingspolitikken**, det vil si at tanker og føringer fra **NOU 2011:18** må være med når vi leser denne utredningen.

Vi merker oss at begrepet likestilling i dag omfatter mer enn fokus på likestilling mellom kjønn. Vi tenker her spesielt på at det ikke lengre er akseptabelt at ulike grupper av funksjonshemmede «stenges ute» fra å delta på lik linje med andre i samfunnet. Det er en kjent sak at HiST har en eldre bygningsmasse som ikke er optimal i forhold til dagens krav og er ikke godt rustet til å møte de nye krav som stilles – forutsatt at våre planer om nybygg blir gjennomført mener vi å være rustet for å møte de nye krav stilles til virksomhetens samfunnsansvar slik de beskrives i NOU 2012:15.

1.2 Merknader til mandat

I en helhetlig likestillingspolitikk er det nødvendig å gå bredt ut og samtidig være forberedt på å måtte foreta tilpasninger på individnivå her med tiltak knyttet opp mot alle de vernede diskrimineringsgrunnlagene etter norsk rett. I vår sektor tenker vi spesielt på de med nedsatt funksjonsevne som alt for lenge har vært både forsømt og glemt både i likestillingspolitikk og praksis.

HiST forutsetter at en slik oppdatert forståelse av likestillings- og diskrimineringsutfordringene skal legges til grunn for struktur og politikk for likestilling. Dette innebærer både at alle diskrimineringsgrunnlag er omfattet og at disse sees i sammenheng. En flerdimensjonal tilnærming til diskriminering vil bidra til økt forståelse av art og omfang av diskriminering, fordi en slik tilnærming avdekker relevante samvirkende forhold som bidrar til manglende likestilling.

¹ Jfr loven har mor og far et hovedansvar for barnets læring helt fram til barnets fylte 18 år.

HiST vil som utvalget i NOU fremheve at en flerdimensjonal tilnærming er avgjørende for et mer effektivt diskrimineringsvern og en mer effektiv likestillingspolitikk.

HiST mener også at i utforming av likeverdige offentlige tjenester vil viktige elementer i arbeidet være *lederansvar, brukerinnflytelse, kunnskap, tilgang, informasjon og kommunikasjon*. Slik kan man sikre tjenester som fremmer likestilling og ikke virker diskriminerende. Fra flere hold blir her den offentlige helse, skole og utdanningssektoren gitt en nøkkelrolle.

1.3 Merknader til tilnærmingsmåte i drøfting av tema

HiST slutter seg til utvalgets idegrunnlag slik det blir skissert i kapittel fire med prinsippet ***om å sikre samfunnsdeltakelse på like vilkår***, her begrunnet i rettferdighetsbetraktninger.

2 Sammendrag av HiST sine konklusjoner

Endringer i valgloven:

HiST støtter forslaget som prøveordning.

Program for å skape større bredde:

HiST støtter forslaget

Program for frie utdanningsvalg:

HiST støtter forslaget

Stipend og kjønnspoeng:

HiST er kritiske til forslaget om kjønnspoeng. Det bør sikres mer kunnskap om årsak til underrepresentasjon innen visse studier/yrker før vi kan støtte forslaget om å benytte kjønnspoeng.

HiST mener vi trenger mer kunnskap om årsak til underrepresentasjon innen visse studier/yrker for å kunne vurdere forslaget.

Trepartsavtale for likestilling i arbeidslivet:

HiST støtter forslaget. For at likestilling i utdanning og arbeidsliv skal bli en realitet må arbeidslivets parter samarbeide aktivt for dette med bistand fra offentlige myndigheter.

Selvstendig rett for fedre til foreldrepenger:

HiST støtter forslaget som anses å være mer i samsvar med et kjønnsnøytralt regelverk

Fordeling av foreldrepermisjon:

HiST støtter forslaget

Minsteytelse for foreldrepenger på 2G²:

HiST støtter forslaget.

Omsorgspenger ved nære pårørendes sykdom:

HiST støtter forslaget

Program for å forebygge seksuell trakassering:

HiST støtter forslaget

Lovfesting av tilbud om overgrepsmottak:

HiST støtter forslaget. Det er særlig viktig å sikre et landsdekkende tilbud.

Trygge botilbud for ofre for menneskehandel:

HiST støtter forslaget som også er i tråd med CEDAW-komiteens anbefalinger til Norge.

Fri rettshjelp i diskrimineringssaker for domstolene:

HiST støtter forslaget

Etablering av tilskuddsordning for rettighetsinformasjon:

HiST støtter forslaget og understreker at dette må være et offentlig ansvar og at tiltak fra de frivillige organisasjoner og kompetansemiljøer må komme som et supplement.

Kunnskapsutvikling:

HiST forutsetter at all likestillingspolitikk er **kunnskapsbasert**. Vi merker oss at Likestillings- og diskrimineringsombudet i sitt arbeid har påvist store kunnskapshull på områder som har betydning for likestilling. *HiST foreslår at det utarbeides en nasjonal plan for å heve kompetansen på dette området.*

3 Merknader til innsatsområdene folkestyre, valgfrihet og sårbarhet

² En G i folketrygden er pr.28.12.12 kr 82122 – reguleres en gang pr.år

3.1 Folkestyret

HiST registrerer at utvalget foreslår endringer i valgloven med **likestilte valglist**er og et målrettet og langsiktig programarbeid for å skape større bredde på alle nivå av folkevalgt arbeid.

Likestilte valglister:

Utvalget foreslår endringer i valgloven slik at kommunestyre, fylkesting og storting er pliktige til å drøfte likestillingsstatus i det gjeldende folkevalgte organ høsten før valg. Formålet er at folkevalgte organer skal avgjøre ved alminnelig flertall om det skal stilles krav om at hvert kjønn skal være representert med minst 40 prosent på valglist

er ved det kommende valget.

HiST er kritiske til endringer av selve valgloven men støtter forslaget forutsatt at ordningen evalueres etter en prøveperiode på to valgperioder.

3.2 Valgfrihet

Utvalget foreslår programsatsing for frie utdanningsvalg og trepartsavtale for likestilling i arbeidslivet.

Program for frie utdanningsvalg:

Utvalget foreslår et omfattende program for å fremme frie utdanningsvalg mellom jenter og gutter med en pedagogisk satsing i barnehagene og i grunnsopplæringen. Utvalget anbefaler også at det etableres et ressursmiljø for å styrke arbeidet med likestilling i førskole- og lærerutdanningen.

HiST støtter forslaget som prøveordning.

Kjønnspoeng og likestillingsstipend:

Utvalget foreslår at det etableres en ordning med likestillingsstipend på ca 30 prosent av lånekassens studiestøtte for det underrepresenterte kjønn og for elever med innvandrerbakgrunn der kjønnsbalansen på studieretninger i videregående opplæring og høyere utdanning der kjønnsbalansen er svært kjønnskjev, eller der kvinner eller menn med innvandrerbakgrunn er sterkt underrepresentert. Utvalget foreslår også en mer målrettet bruk av ordning med kjønnspoeng.

HiST er kritiske til bruk av kjønnspoeng og støtter i dag ikke utvalgets forslag om innføring av dette som en ordning. HiST merker seg også at likestillingsombudet er kritiske til en slik ordning som også vanskelig kan etableres i praksis.

3.3 Fordeling

Utvalget foreslår selvstendig rett for fedre til foreldrepenger og omfang av foreldrepenger basert på egen stillingsandel, at foreldreperioden deles i tre like store deler, at det innføres en minsteytelse for foreldrepenger på 2G for foreldre som har liten eller ingen tilknytning til arbeidslivet, vilkår for bortfall av overgangsstønad, at det innføres omsorgspenger i 19 dager ved omsorg for nære pårørende.

HiST støtter forslaget.

Foreldrepenger:

Utvalget anbefaler at fedre gis selvstendig rett til uttak av foreldrepenger, basert på egen stillingsandel. Videre foreslår utvalget å fjerne aktivitetskravet for mor som vilkår for fars uttak av foreldrepenger ut over fedrekvoten.

HiST støtter forslaget.

Tredeling av foreldrepermisjonen:

Utvalget anbefaler at foreldrepermisjonen etter fødsel deles i tre like store deler: en mødrekvote, en fedrekvote og en fellesdel som foreldrene fritt kan disponere seg i mellom.

Hist støtter forslaget

Foreldrepenger uavhengig av yrkesaktivitet:

Utvalget foreslår å innføre en minsteytelse på 2G i foreldreperioden for foreldre som ikke har opptjent rett til foreldrepenger.

HiST støtter forslaget.

Omsorgspenger ved nære pårørendes sykdom:

Utvalget foreslår at det innføres rett til omsorgspenger i 10 dager for nære pårørende tilsvarende omsorgspenger ved barns sykdom etter folketrygden.

HiST støtter forslaget.

3.4 Sårbarhet

Utvalget foreslår en landsdekkende satsing for arbeid mot seksuell trakassering i skolen, lovfesting av tilbud om overgrepsmottak, trygge botilbud for ofre for menneskehandel, fri rettshjelp i diskrimineringssaker for domstolene samt at det etableres en tilskuddsordning for rettighetsinformasjon.

Program for forebygging av seksuell trakassering:

Utvalget anbefaler å sette i gang et program for forebygging og bekjempelse av seksuell trakassering i skolen, rettet mot elever i ungdomsskolen og videregående skole, samt ansatte i skolen. Videre foreslår utvalget å forankre skolens plikt til å arbeide mot seksuell trakassering også i opplæringsloven.

HiST støtter forslaget

Lovfesting av tilbud om overgrepsmottak:

HiST støtter utvalgets anbefaling om lovfesting av tilbud om overgrepsmottak.

Trygge botilbud for ofre for menneskehandel

Utvalget anbefaler at det etableres trygge botilbud for ofre for menneskehandel flere steder i landet.

HiST støtter forslaget

Tilskuddsordninger for rettighetsinformasjon:

Utvalget anbefaler å opprette en tilskuddsordning for å styrke arbeidet med rettighetsinformasjon i regi av frivillige organisasjoner og kompetansemiljøer.

HiST støtter forslaget

3.5 Sluttkommentar

HiST mener utvalget har lagt et godt grunnlag for en ny, utvidet og kunnskapsbasert likestillingspolitikk.

HiST 28.12.12 O.G.